

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.98: 331.54.-053.6

**ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО
САМОВИЗНАЧЕННЯ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПАРАДИГМІ**

Микитюк Вікторія, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Науковий керівник: Хупавцева Н.О., кандидат психологічних наук, доцент

Професійне самовизначення є винятково важливим етапом у житті кожної людини, оскільки правильно здійснений професійний вибір зумовлює успішність професійної діяльності особистості та її психологічний комфорт. Більш того, професійне самовизначення опосередковано впливає й на рівень соціально-економічного розвитку та добробут суспільства, адже правильно обрана стратегія вибору особистістю майбутньої професії забезпечує не лише її власний життєвий і професійний успіх, але й дозволяє їй зробити максимальний внесок процвітання своєї держави.

Самовизначення більшості старшокласників носить спонтанний і випадковий характер, а проєктування власного майбуття відбувається під впливом широкого спектру чинників, що мають різні вагові коефіцієнти: бажання продовжити навчання в конкретному професійному учбовому закладі; професія батьків; шкільні предмети, якими хотілося б займатися більш поглиблений; власний практичний досвід роботи; приклади і досвід друзів, знайомих; заради батьків або інших родичів; рекомендації вчителів; упевненість в своїх здібностях; інтуїтивне прийняття рішень [3].

Специфіка професійного самовизначення в ранній юності визначається, з одного боку, динамікою і мінливістю світу професій, а отже, необхідністю освоєння нового соціально-економічного досвіду, з іншого, – пошуком внутрішньої підвалини для реалізації цього процесу. Цією «внутрішньою підвалиною», «точкою відліку» в умовах відсутності певної професійної мотивації і невираженості спеціальних здібностей може стати комплекс темпераментно-зумовлених особливостей як інтеграційної характеристики природних властивостей людини [2].

У психологічній готовності до самовизначення, безумовно, провідну роль відіграє самосвідомість – усвідомлення своїх якостей і їхня оцінка, уявлення про своє реальне і бажане «Я». Рівень домагань старшокласників у різних сферах життя і діяльності, оцінка себе й іншого з точки зору приналежності до певної статі, інтроспективна і особистісна рефлексія. Психологічною умовою для виникнення і розвитку життєвих перспектив, життєвого самовизначення старшокласників є ціннісні орієнтації [1].

Запорукою успіху молодого людини в професійній діяльності в сучасному суспільстві є також особистісні характеристики, зокрема: упевненість у собі, активна життєва позиція, прагнення до

самовдосконалення, реалізації власних здібностей. Життєва перспектива – це потенційна можливість розвитку особистості, неминучість певних змін у майбутньому житті. Тобто особистість активно впливає на обставини власного життя, здійснює вчинки, здатні змінити життєві перспективи [2].

Щодо соціального становища, для юнаків характерна неоднорідність. З одного боку, їх продовжують хвилювати проблеми, успадковані від підліткового етапу, – власне вікова специфіка, право на автономію від старших, сьгоднішні проблеми взаємостосунків, оцінок, різних заходів тощо. З іншого боку, перед ними стоять завдання життєвого самовизначення. Таке поєднання зовнішніх і внутрішніх чинників, або соціальна ситуація розвитку визначають особливості розвитку особистості в старшому шкільному віці [1].

І. Кондакова і А. Сухарева виокремлюють п'ять напрямів у дослідженнях професійного розвитку, а саме :

1) диференціально-діагностичний (Р. Амтхауер, Р. Кеттел, Ф. Парсонс): професійний вибір є раціональним і усвідомленим процесом співвідношення власних психологічних або фізичних якостей з вимогами різних професій, але за своїми якостями кожна людина оптимально підходить до єдиної професії;

2) психоаналітичний (Е. Бордін, У. Мозер, Е. Роу): вибір професії залежить цілком і повністю від різних форм потреб (від фізіологічних до потреби самоактуалізації) і спрямований на їхнє пряме або непряме задоволення;

3) теорія рішень (О'Хара, Г. Ріс, Д. Тідеман, Х. Томе): професійний вибір виступає системою орієнтувань у різних професійних альтернативах і прийнятті рішень;

4) теорія розвитку (Ш. Бюлер, Е. Гінцберг, Д. Сьюпер, Е. Шпрангер,): професійний вибір є не одномоментним, а тривалим, безповоротним процесом, що передбачає низку взаємозв'язаних рішень і завершується компромісом між зовнішніми (кон'юнктура, престиж) і внутрішніми чинниками (індивідуальні особливості);

5) типологічний (Д. Холланд): вибір професійної сфери залежить від особистісного типу, до якого належить індивід, розвитку його інтелекту і самооцінки [3].

Таким чином, спрямованість особистості стає чинником професійного самовизначення. Оскільки ядро професійного самовизначення – усвідомлений вибір професії, то первинною умовою адекватного і повноцінного вибору професійної діяльності в юнацькому віці стає орієнтація на психологічні особливості спрямованості особистості конкретної людини. Цілеспрямовану роботу щодо формування уявлень про

життєву перспективу слід проводити саме для старшокласників, оскільки крім досягнення конкретних цілей в самовизначенні юнаків та дівчат вони ще направлені на розвиток умінь і навичок самостійної роботи, виражати власну позицію і аргументувати її, збагатити свій соціальний досвід, проявляти індивідуальність, проявляти творчий підхід до вирішення нестандартних ситуацій.

Список використаних джерел:

1. Божович Л.И. Проблемы формирования личности : [изд. 2-е, стереотипное ; под ред. Д.И. Фельдштейна] / Л.И. Божович. – М. : Издательство “Институт практической психологии”, Воронеж : НПО “МОДЭК”, 1997. – 352 с.
2. Гуляс І.А. Життєва перспектива особистості як предмет теоретико-методологічного аналізу / І.А. Гуляс // Проблеми сучасної психології. – 2011. С.315-324.
3. Посацький О. Аналіз проблеми професійного самовизначення в юнацькому віці / О.Посацький // Проблеми гуманітарних наук: Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Ред. кол. Надія Скотна (головний редактор), І. Галян (редактор розділу) та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. – Вип. 31. Психологія. – С.73-83.

УДК 159.922

ЧИННИКИ ОСОБИСТІСНОЇ КОНФЛІКТНОСТІ І СПОСОБИ ПОВЕДІНКИ ЮНАКІВ В СИТУАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ

Михайлюк Юлія, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Рудюк О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Соціальна та економічна нестабільність як тренд суспільного розвитку останнього десятиліття, призводять до зростання напруженості, активізації суперечностей і загострення конфліктів особистості на рівні її психічної і поведінкової активності. Небезпека деструктивних наслідків таких конфліктів для особистості актуалізують гостру потребу у ретельному аналізі чинників, подій і процесів, які їх проєктують.

Велика кількість конфліктів, в яких особистість реалізує домінуючі вікові потреби у досягненні, самовираженні, самореалізації, суперництві, відстоюванні власних цінностей і позицій, – є актуальною ситуацією

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурсників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдук А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспільності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету